

A nemzeti agrárkár-enyhítési rendszer és a kárenyhítési hozzájárulás

Előzmények

A nemzeti agrárkár-enyhítési rendszerről szóló 2006. évi LXXXVIII. törvény alapján két éve működik a támogatási rendszer.

A jogi szabályozás nem tudta biztosítani a nagyobb méretű elemi károk kezeléséhez szükséges források megertermését. Már az indulás évében – az ország keleti részében pusztító tavaszi fagyok okozta károk enyhítésére – rendkívüli kormányzati intézkedéseket kellett tenni, és az időközben a jogszabályi feltételekben végrehajtott változtatások sem tudták a hatékony kárenyhítési rendszerrel szembeni elvárások teljesülését biztosítani. Olyan szabályozás bevezetése vált szükségessé, amely mindenkor biztosítja egy konszolidált kárenyhítés pénzügyi bázisának létrejöttét.

A feltételeket csak akkor lehet teljesíteni, ha évenként **kb. 5 Mrd Ft értékű kockázati alap gyűlik össze**, amelynek **a fele termelői befizetés, másik fele pedig az állam által biztosított kiegészítés**. A statisztikai adatok alapján a 2,5 Mrd Ft termelői befizetés csak akkor gyűjthető össze, ha a termőföldet használó termelők jelentős része kötelező jelleggel vesz részt a kockázati alap képzésében. Az új koncepció azokat a termelőket, akik részben, vagy egészben önellátásra termelnek (ez nagyjából megfelel az őstermelői körnek), nem lehet kötelezni a kárenyhítési rendszerhez való csatlakozásra. A saját döntésüktől függ, hogy belépnek-e a kárenyhítési rendszerbe, és így adott esetben kárenyhítő juttatás címzettjei lehetnek, vagy véglegesen lemondanak bármilyen olyan támogatásról, amely elemi csapás esetén illethetné őket.

Az új, koncepcionális kérdések széles körű egyeztetését és elfogadását követően megjelent a nemzeti agrárkár-enyhítési rendszerről és a kárenyhítési hozzájárulásról szóló 2008. évi CI. törvény (röviden: kárenyhítési törvény). A kárenyhítési törvény az általános rendelkezések között meghatározza a kárenyhítési rendszer működtetésében résztvevő szerveket (agrárkár-enyhítési szerv, agrárkár-megállapító szerv), a további rendelkezések pedig a kárenyhítési hozzájárulás összegének, megfizetése módjának meghatározását, a kárenyhítő juttatás pénzügyi forrását, a kárenyhítő juttatásra való jogosultság megállapítását szabályozzák.

A kárenyhítés kedvezményezettjei

A szabályok alapján azok a termőföldet használó termelők, akik gazdálkodói szervezeti formában, vagy egyéni vállalkozóként működnek, a területalapú támogatásuk igénylésével /azaz az egységes kérelemnek a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal (MVH) megyei kirendeltségéhez történő benyújtásával/ automatikusan (a törvényi előírás alapján) tagjaivá válnak a nemzeti agrárkár-enyhítési rendszernek, és ezáltal a használt földterületük arányában kárenyhítési hozzájárulás fizetésére kötelezettek.

Azok az őstermelők, akik saját elhatározásuk alapján csatlakozni kívánnak a kárenyhítési rendszerhez, célszerűen a területalapú támogatásuk igénylésével együtt, vagy a támogatás igénylésétől függetlenül, de legkésőbb a támogatás igénylésére megszabott határidőig szerezhetnek jogosultságot kárenyhítő juttatás igénylésére. A nyilatkozatot két tanúval aláírva kell benyújtani az MVH megyei kirendeltségéhez. A határidő lejártát követően benyújtott nyilatkozatot az MVH elutasítja.

Amennyiben a termelő nem fizeti be a hozzájárulást a kárenyhítési törvényben rögzített határidőre, úgy az MVH a be nem fizetett összeget bármilyen támogatási összegből visszatarthatja, vagy a követelést az APEH-nak behajtásra átadhatja.

Az őstermelőkre vonatkozó szabályok

Az őstermelők döntési szabadsága a kárenyhítési rendszerhez történő csatlakozást illetően természetesen nem korlátlan. Az őstermelő nyilatkozatával ugyan határozatlan időre csatlakozik a kárenyhítési rendszerhez, tehát a csatlakozási szándékát nem kell minden évben megerősítenie, ugyanakkor a kárenyhítési rendszerből való kilépési szándékát (belépési nyilatkozatának visszavonását) az adott évre vonatkozó területalapú támogatás igényléséhez szükséges egységes kérelem benyújtására megszabott határidő lejártá előtt közölheti az MVH-val. A határidő lejártát követően az MVH a kilépési szándékot már nem tudja elfogadni, és így az arra az évre vonatkozó kárenyhítési hozzájárulást be kell fizetni, illetőleg annak elmulasztása esetén az MVH gondoskodik annak a támogatásokból történő levonásáról, vagy behajtásáról.

A kárenyhítési hozzájárulás

A kárenyhítési hozzájárulás évenként befizetendő összegét termelőnként a benyújtott egységes kérelemben feltüntetett adatok alapján az MVH határozza meg. A befizetések mértéke a jogszabályi előírás szerint **szántóföldi növénytermesztés esetén 800 Ft/ha, szőlő- és gyümölcsös ültetvények esetében pedig 2000 Ft/ha. A kárenyhítési hozzájárulást a tárgyév június 30-áig** banki átutalással az MVH 10032000-00281629-00000017 Kárenyhítési lebonyolítási számlára **kell teljesíteni**, mégpedig oly módon, hogy a befizető egyértelműen azonosítható legyen, vagyis feltétlen meg kell adni a befizetési bizonylaton a befizető regisztrációs számát, adószámát, vagy adóazonosító jelét is. A termelői befizetésekből összegyűlt összeget az FVM ugyanakkora összeggel kiegészíti és az így létrejött forrás (kárenyhítési alap) szolgál az adott év kárenyhítő juttatásainak fedezetéül. A kárenyhítési alap tárgyévben esetlegesen megmaradt összege (maradvány) a következő év kárenyhítési forrását gyarapítja, azt elvonni, a kárenyhítő juttatáson kívüli más célra elkölteni nem szabad.

Az elemi károk bejelentése

A kárenyhítési törvényben meghatározott elemi károk közül **a belvív- és a fagykárokat a keletkezésüktől számított tíz napon belül be kell jelenteni** a Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal (MgSzH) területi szervéhez (ahhoz a megyei hivatalhoz, amelynél a termelő az egyéb szakigazgatással kapcsolatos ügyeit is intézi). A bejelentést követően a megyei szakigazgatási hivatal helyszíni ellenőrzést követően a káresemény bekövetkezéséről jegyzőkönyvet vesz föl. A belvív- és fagykárok bejelentésének elmulasztása esetén a termelő nem részesülhet kárenyhítő juttatásban.

Az aszálykárokat nem kell bejelenteni, egyedi aszálykár-bejelentésekkel a megyei hivatalok nem foglalkoznak. Aszálykár után kárenyhítő juttatást a termelő csak az esetben igényelhet, ha az aszályhelyzet fennállásáról (a vízmérleg-, hőmérsékleti-, távérzékelési- és termésbecslési adatok alapján) a földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter közleményt ad ki, amely az FVM honlapján és a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Értesítőben kihirdetésre kerül.

A termelőnek a megyei hivatalhoz **be kell jelenteni** továbbá még **a biztosító intézettel kötött biztosítási szerződéseket is**. Ugyanarra az elemi kárra teljes összegű kártérítés és kárenyhítő juttatás nem vehető igénybe, azaz a kárenyhítő juttatásként csak a teljes összegű kárenyhítési juttatás és a biztosító által kifizetett kártérítés különbözete igényelhető.

A kárenyhítési jogosultság megállapítása

Kárenyhítő juttatásra az a károsult termelő jogosult, aki a kárenyhítési hozzájárulását maradéktalanul befizette, az előzőekben ismertetett bejelentési kötelezettségeinek eleget tett és gazdálkodása hozamérték-csökkenésének mértéke az általa használt összes termőfölddel összefüggő gazdálkodása egészére vonatkoztatva 30%-nál nagyobb. A gyp- és legelőterülettel összefüggő gazdálkodás adatait figyelmen kívül kell hagyni. A hozamérték-csökkenés mértékét a tárgyévi hozamérték és három korábbi elemikár-mentes év termésátlagának és a termelt növények (termények) piaci átlagárának szorzataként megállapított u.n. referencia-hozamérték hányadosa adja. Kiszámításához a termelő saját, dokumentált termésadatai, az FVM által kihirdetett referenciaárak szolgálnak segítségül.

A termésadatokat dokumentáló bizonylatokat a termelőnek ajánlatos hosszabb távra megőriznie még akkor is, ha az adott években nem szenvedett el semmiféle elemi kárt.

A kárenyhítő juttatás iránti kérelem benyújtása

A kárenyhítő juttatás iránti kérelmet **a tárgyév október 20-áig** kell az MgSzH megyei hivatalához eljuttatni. A postai feladásnál különösen ügyelni kell arra, hogy a kérelem a megadott határidőre teljes biztonsággal megérkezzen, mivel a határidőn túl beadott kérelmek vizsgálat nélkül visszautasításra kerülnek.

Az adott év kárenyhítésébe a tárgyévet megelőző október 1-jétől a tárgyév szeptember 30-áig keletkezett elemi károkat lehet bevonni, vagyis a tárgyév október 1. után keletkezett elemi károkat, illetve azok hatását már a következő év hozamérték-csökkenésénél kell figyelembe venni.

A kárenyhítő juttatás iránti kérelem elbírálása

A megyei hivatal a záradékolt kérelmeket a tárgyév november 10-éig eljuttatja az MVH-hoz.

A kárenyhítő juttatás kifizetése

Az MVH a kárenyhítési igények és a kárenyhítési forrás összehasonlítását követően kifizetési tervet készít, amelyet az FVM jóváhagyás céljából elküld az Európai Unió Bizottságához. A bizottsági jóváhagyást követően pedig megkezdődik a kárenyhítő juttatások kifizetése. A kárenyhítési törvény lehetővé teszi azt is, hogy az MVH a kárenyhítő juttatások terhére 90%-os mértékű előleget fizessen ki, amennyiben a károsult termelő a kárenyhítési kérelmében ezt külön jelzi.

Az előleg-kifizetési terv (december elejei) jóváhagyását követően az MVH a tárgyév végéig kifizeti az előlegeket és a maradék 10%-ot a kifizetési terv jóváhagyását követően a tárgyévet követő év első negyedében rendezzi a kárenyhítő juttatások kedvezményezettjeivel. Ugyancsak ekkor történik meg az előzőekben már említett, korrekciók miatt ismételt kérelmeket benyújtó termelőkkel való végleges elszámolás is.

Amennyiben egy termelőnek bármilyen okból is több kárenyhítő juttatás került kifizetésre, mint amennyire a végelszámolás során jogosult lett volna, az MVH a többletet határozat kiadásával visszaköveteli, és azt a termelőnek harminc napon belül vissza kell fizetnie. A kárenyhítő juttatással kapcsolatban mind az MVH, mind pedig az MgSzH ellenőrzést kezdeményezhet. A kárenyhítési jogszabályok megsértése esetén az MgSzH területi szerve által kiállított jegyzőkönyv alapján a jogosulatlanul igénybevett támogatás tényét az MVH határozatban állapítja meg, és gondoskodik a jogosulatlanul igénybevett kárenyhítő juttatás behajtásáról.

Budapest, 2009. március 17.

Sajtóiroda